

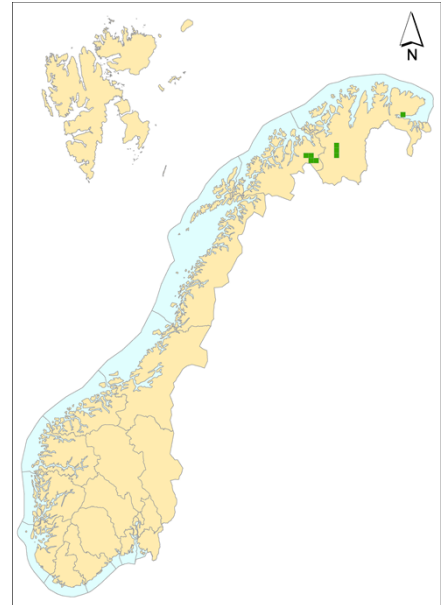
Beslutningsgrunnlag for kveinhavre *Trisetum subalpestre* (Hartm.) Neuman

Bakgrunnsinformasjon

Kveinhavre er kjent med et begrenset antall reproduserende individer fra tre vassdrag i Nord-Norge. Mesteparten av forekomstene forsvant langs det ene av disse vassdragene, Alta-Kautokeino-vassdraget, i forbindelse med neddemming og regulering på midten av 1980-tallet. Arten vokser på berg med sprut fra fosser og elver og i flomsonen langs større elver. Kveinhavre er fredet. Arten anses som nær truet i våre naboland, med en stor og individrik forekomst på svensk side. Den har sine eneste europeiske forekomster i Nord-Skandinavia med et langt sprang til hovedutbredelsen i NØ-Sibir.

Kveinhavre sprer seg med frø og danner ikke utløpere. Hovedspredning er trolig med vann. Arten er konkurransesvak.

Primærlokaliteter på berghyller og sprekker i fast fjell nær flomsonen til elver. Sekundærlokaliteter på steinete elveører. Arten er trolig knyttet til fuktigere utforminger av NiN-hovedtypen nakent berg (T1), i tillegg til åpne flom-fastmarker på sand, grus og stein (T18-C-1).

Antall individer	210
Antall lokaliteter	-
% europeisk bestand	25-50%
% verdens bestand	<1%

Status

Arten har status sterkt truet (EN) i Norsk rødliste for arter 2015 (2010: sterkt truet (EN); 2006: kritisk truet (CR)).

Arten forekommer i Reisavassdraget (Troms: Nordreisa); Alta-Kautokeino-vassdraget (Finnmark: Alta); Vestre Jakobselv (Finnmark: Vadsø). Kunnskapen om artens utbredelse er god; vassdragene er systematisk undersøkt, og flere nye forekomster har blitt funnet (ikke offentliggjort), men noen områder er vanskelig tilgjengelig, og det kan finnes flere forekomster av arten i de undersøkte vassdragene.

Påvirkningsfaktorer

Artsdatabankens liste over påvirkningsfaktorer er benyttet. Følgende påvirkningsfaktorer er viktige for arten:

	Påvirkningsfaktor	Utdypende beskrivelse	Tidsrom	Omfang	Styrke
Påvirkningsfaktor 1	Rekreasjon/turisme	Noe tråkk og aktivitet i forbindelse med ferdsel og båttrafikk.	Pågående	Ukjent	Ukjent
Påvirkningsfaktor 2	Oppdemming /vannstandsregulering/overføring av vassdrag	Alta-Kautokeino-utbyggingen førte til at flere av de største forekomstene havnet under vann.	Kun historisk	Majoriteten av populasjonen påvirkes (50-90 %)	Rask reduksjon (> 20 % over 10 år eller 3 generasjoner)

Mål og nullalternativ

Målet for arten er å gå ned én rødlistekategori på Norsk rødliste for arter i 2035, noe som tilsvarer sårbar (VU). For å nå målet må følgende delmål oppfylles:

Mål for arten	Populasjonsegenskap	Målsetting per 2035 (hva må til)	Nullalternativ per 2035
Delmål 1	Populasjonsstørrelse	>250	<250

Kunnskapshull

Prosjekter som vil dekke kunnskapshull hos arten:

Prosjekt	Navn	Kategori	Beskrivelse	Innhold
Prosjekt 1	Populasjonssstudier	Undersøkelse av genetisk variasjon	Kunnskap om hvordan den genetiske variasjon og struktur på denne er viktig for videre bevaringstiltak, eksempelvis for <i>ex situ</i> -innsamlinger	Arten må samles inn fra kjente forekomster og analyseres med moderne genetiske metoder. Kjennskap om genetisk variasjon gi bedre grunnlag for å velge ut populasjoner for overvåking og bevaring.
Prosjekt 2	Overvåking	Populasjonsdynamikk og økologi	Bestandene bør overvåkes for å følge utvikling samtidig som ny kunnskap om artens økologi bør studeres.	Handlingsplanen foreslår årlige registreringer av alle forekomster.

Tiltak

For å nå delmålene vil følgende tiltak bidra i positiv retning. Tiltakene er beskrevet, og anslag for nåverdien av tiltakskostnader er angitt for perioden fra tiltakene antas igangsatt (2019) og fram til 2035.

Tiltak	Navn	Beskrivelse	Påvirkningsfaktor	Varighet av tiltak	Nåverdi av tiltakskostnad
Tiltak 1	<i>Ex situ</i> bevaring	Arten bevares <i>ex situ</i> som frø i den nasjonale frøbanken og som levende samling i bevaringsbed i botanisk hage.	Ingen	Engangs	Trolig lave til middels kostnader
Tiltak 2	Informasjon ved Gabofossen	Oppsett av én informasjonstavle ved Gabofossen i Alta-Kautokeinovassdraget hvor menneskelig aktivitet kan true arten.	1	Engangs	Trolig lave kostnader
Tiltak 3	Senkning av høyeste regulerte vannstand	Senkning av høyeste regulerte vannstand kan være et aktuelt tiltak for gjenskape levesteder for arten slik at den kan rekolonisere blottlagte reguleringssoner. Dette kan øke bestandsstørrelsen og sannsynligheten for overlevelse <i>in situ</i> .	2		Kostnadene er ukjente
Tiltak 4	Kartlegging	Arten er relativt godt kartlagt, men funn av noen få nye forekomster kan være nok til at den går ned et hakk på rødlista da antall reproduserende individer per i dag ligger nær terskelverdien mellom EN og VU. Den kommer i beste fall til å ligge i grenseland.	Ingen		Trolig lave kostnader

Tiltaksanalyse – tiltakspakker

Det er ikke mulig å foreslå tiltakspakker med mer enn 50% sannsynlighet for måloppnåelse.

Samlet vurdering og anbefalte tiltak

Ingen tiltakspakker er foreslått. Det anbefales at handlingsplanen for arten følges opp med overvåking og populasjonsstudier for kartlegging av genetisk variasjon, økologi og populasjonsdynamikk. *Ex situ*-bevaring bør utføres (og er igangsatt) for å sikre arten mot tilfeldige utraderinger på de naturlige voksestedene. Ytterligere kartlegging vil kunne avdekke flere forekomster og kanskje alene få arten fra EN til VU. Siden arten per i dag ikke

er utsatt for konkrete trusler/påvirkningsfaktorer, er en grundig kartlegging og overvåking samt back-up med *ex situ*-materiale det beste man kan gjøre.

Aktuelle virkemidler

Det er ikke foreslått tiltakspakke. Virkemidler i tabellen under er aktuelle for å følge opp kunnskapshull og/eller tiltak beskrevet over (se hoveddokument for beskrivelse av virkemidler).

Nr	Virkemiddel	Tiltak	Beskrivelse	Bidrag til måloppnåelse
12.2.2	Ny driftspost - trua natur.	1,2,4	Midler til <i>ex situ</i> -bevaring, kunnskapsinnhenting og informasjon.	Ny kunnskap om evt. flere lokaliteter kan gi måloppnåelse. <i>Ex situ</i> -bevaring vil bidra til å sikre arten mot tilfeldige utraderinger på de naturlige voksestedene.

Samlete vurdering og beskrivelse av virkemiddelpakke

Det er ikke foreslått tiltakspakke med mer enn 50% sannsynlighet for måloppnåelse. De vurderte virkemidlene vil kunne bidra i positiv retning for bevaring av arten, men sannsynlighet for måloppnåelse kan ikke tallfestes.

Kveinhavre er i dag fredet etter forskrift om fredning av truede arter. Det er ikke ført opp påvirkningsfaktorer eller vurdert tiltak som tilsier at prioritert art bør iverksettes som virkemiddel for å ta vare på arten. Det anbefales at *ex situ*-bevaring, informasjon og innhenting av kunnskap gjennomføres, og at dette finansieres ved ny budsjettpost på miljøforvaltningens budsjett.

Anbefalt virkemiddelpakke

Nr	Virkemiddel
12.2.2	Ny driftspost - trua natur, Statsbudsjettet 1420/21 og 31 (Miljødir)

Sannsynlighet for måloppnåelse	Ukjent.
--------------------------------	---------

Kostnader	Trolig lave til middels kostnader.
-----------	------------------------------------

Anbefalte prosjekter

Prosjekter som vil dekke identifiserte kunnskapshull hos arten/naturtypen

Prosjekt	Virkemiddel nr.	Virkemiddel
1	12.2.2	Ny budsjettpost. Tiltak til bevaring av trua natur. Innhente mer kunnskap om arten.
2	12.2.2	Ny budsjettpost. Tiltak til bevaring av trua natur. Overvåking.